

Asia: VN/30743/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä leikkauksista ja lääketieteellisistä toimenpiteistä sekä luonnoksista erikoissairaanhoidon keskittämisasetuksen ja päivystysasetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit ehdotetusta leikkauksia ja tiettyjä lääketieteellisiä toimenpiteitä koskeva valtioneuvoston asetuksesta. Onko ehdotettu asetukset selkeä ja toimeenpantavissa, ja onko siinä huomioitu oleelliset asiat? Ellei mielestänne ole, miten sitä pitäisi muuttaa?

-

Kommentit erikoissairaanhoidon keskittämisasetuksen 4 §:n muutosehdotuksesta (psykoterapeuttisiin ja psykososiaalisiin menetelmiin liittyvä työnjako)

-

Kommentit muista keskittämis- ja päivystysasetuksen muutosehdotuksista

1. Yleiset huomiot lakimuutosehdotuksesta

Turun yliopisto pitää tärkeänä Terveystieteiden lain 4 §:n 6 kohdan lakimuutosta, jossa täsmennetään psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien käytön alueellista työnjakoa, yhteensovittamista sekä menetelmien kehittämistä ja osaamisen ylläpitoa. Tämä on keskeinen askel kohti yhdenvertaista, vaikuttavaa ja näyttöön perustuvaa mielenterveyshoitoa koko Suomessa.

2. Tarve koulutusvastuuyliopistojen roolin täsmentämiselle

Lakitekstissä ei ole huomioitu psykologian ja lääketieteen koulutusvastuuyliopistojen roolia menetelmien arvioinnissa ja osaamisen ylläpidossa. Nähdäksemme myös tässä terveydenhuollon lakikohdassa tulee mainita yliopistoyhteistyö, jolloin se on hengeltään ja viestiltään linjassaan alla oleviin lakeihin ja asetuksiin.

- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994, 2 a §) edellyttää, että psykoterapeuttikoulutuksen järjestäjällä on psykologian tai lääketieteen koulutusvastuu.
- Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista (794/2004, 28 §) mahdollistaa autonomian tutkintojen antamiseen sekä velvoittaa yliopistoja arvioimaan ja kehittämään tutkintoja ja opetusta jatkuvasti.
- Yliopistolaki (558/2009, 7 § ja 7 c §) määrittää yliopistojen tehtäväksi myös erikoistumiskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen järjestämisen.

Koulutusvastuuyliopistojen osallistuminen psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointiin, kehittämiseen ja koulutukseen on paitsi perusteltua, myös välttämätöntä, jotta uusien menetelmien käyttöön otto ja koulutus hyvinvointialueilla tapahtuu hallitusti ja linjakkaasti.

3. Ehdotettu täsmennys lakitekstiin

Esitämme, että lakitekstiin lisätään seuraavat täsmennykset kohtaan 6) Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito valtakunnallisessa yhteistyössä;

Menetelmien arviointi ja osaamisen ylläpito toteutetaan yhteistyössä alueiden koulutusvastuuyliopistojen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja hyvinvointialueiden kanssa noudattaen Palveluvalikoimaneuvoston suosituksia.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän on yhteistyössä huolehdittava yhteistyöalueellaan menetelmien käytön alueellisen työnjaon suunnittelusta ja yhteensovittamisesta.

Koulutus- ja kehittämistyön osalta tulee huolehtia sopimusperustaisesta yhteistyöstä niiden koulutusvastuuyliopistojen kanssa, joilla on psykologian ja/tai lääketieteen koulutusohjelma.

4. Yhteiskunnallinen ja kansallinen merkitys

Koulutusvastuuyliopistojen rooli on keskeinen myös kansallisen TKI-tiekartan mukaisesti, jossa yliopistot nähdään alueellisen ja kansallisen kehittämisen moottoreina. Yliopistojen osallistuminen varmistaa, että menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto perustuvat tieteelliseen näyttöön, ovat kansallisesti neutraaleja ja takaavat tasapuolisen kohtelun eri alueilla.

Terveysthuoltopalvelujen parissa tarjottavien psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten menetelmien koulutus- ja kehittämistyö tulee siis jatkossakin koordinoitua psykologiaa tai lääketiedettä kouluttavista koulutusvastuuyliopistoista käsin tai niiden kanssa yhteistyössä.

5. Yhteenveto

Koulutusvastuuyliopistojen roolin selkeä kirjaaminen lakiin on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa:

- menetelmien kehittämisen ja arvioinnin tieteellinen taso,
- koulutuksen yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus,
- potilasturvallisuus ja hoidon laatu,
- terapiatakuun toteutuminen osana mielenterveyspalveluiden uudistusta
- kyseisen lain olevan linjassaan muun yliopistoja koskevan lainsäädännön kanssa.

Turussa 16.6.2025

Tapio Salakoski, vararehtori, Turun yliopisto

Pekka Hänninen, dekaani, lääketieteellinen tiedekunta

Elina Mainela-Arnold, dekaani, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Andre Sourander, lastenpsykiatrian professori, lääketieteellinen tiedekunta

Max Karukivi, nuorisopsykiatrian apulaisprofessori, lääketieteellinen tiedekunta

Sanna Salanterä, kliinisen hoitotieteen professori, varadekaani, lääketieteellinen tiedekunta

Riikka Korja, kehityspsykologian professori, Turun yliopisto

Sutinen Susanna

Turun yliopisto